

Zaujímavosti národných parkov Európy

**Geoklub, 27.januára 2016
Martin Labuda**

Obsah prednášky

- I. Úvod
- II. Predstavenie vybraných chránených území Európy
 - II. a) Nationalpark Jasmund
 - b) Lahemaa rahvuspark
 - c) Specijalni rezervat prirode Uvac
 - d) Parque Natural da Madeira
- III. Zahraničné enviro exkurzie („prezradenie zdroja“)
- IV. Záver

I. Úvod

- Predstavenie vybraných CHÚ Európy = menej známe lokality, diverzita z hľadiska typov biotopov/krajiny, geografickej polohy...
- Menej textu
- Takmer výlučne vlastné fotografie + videá
- Pohľad enviráka

II. Vybrané chránené územia Európy

NP Jasmund

Lahemaa rahvuspark

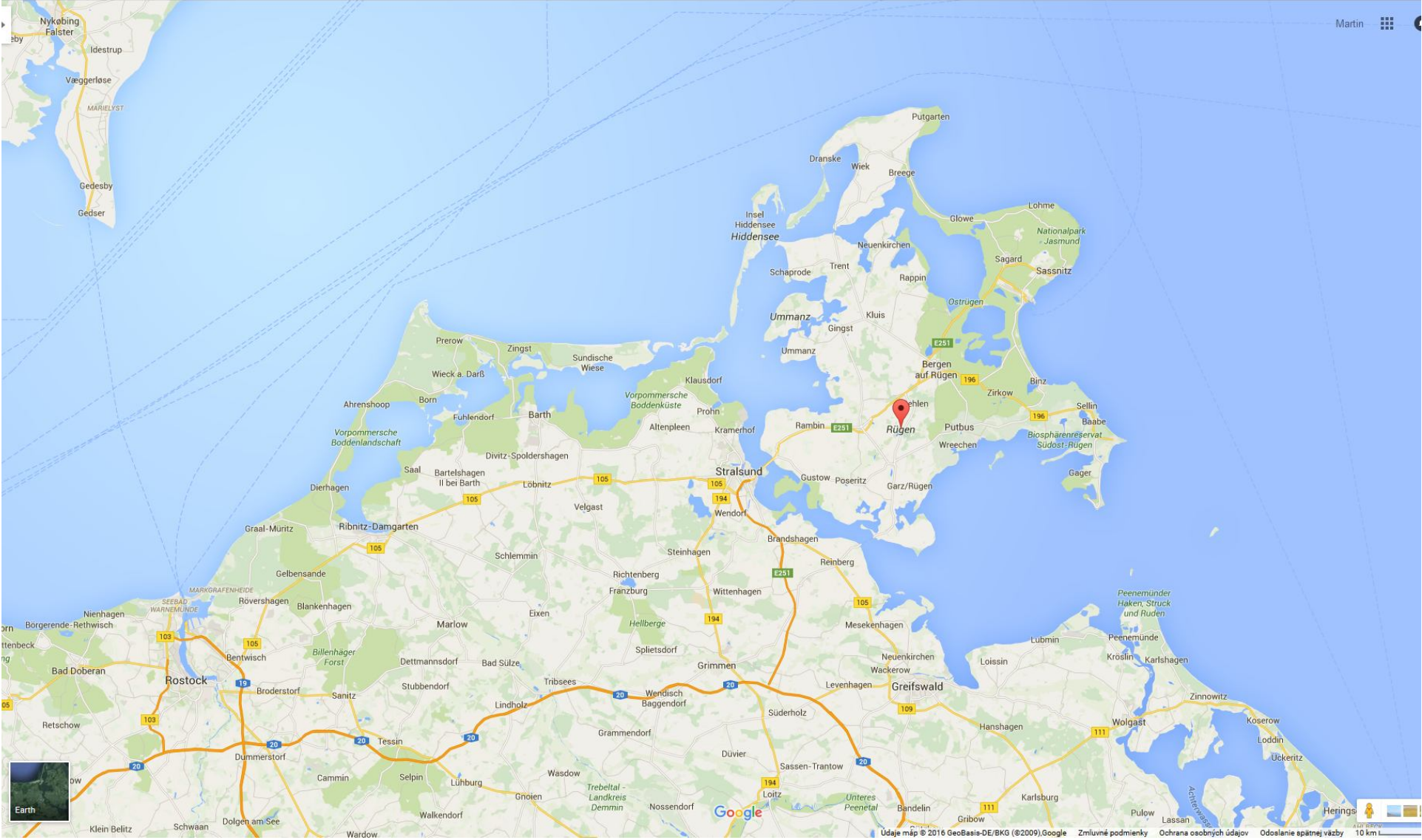
Parque Natural da Madeira

Specijalni rezervat prirode Uvac

Stralsund – brána k ostrovu Rügen

II. a) Nationalpark Jasmund (DE)

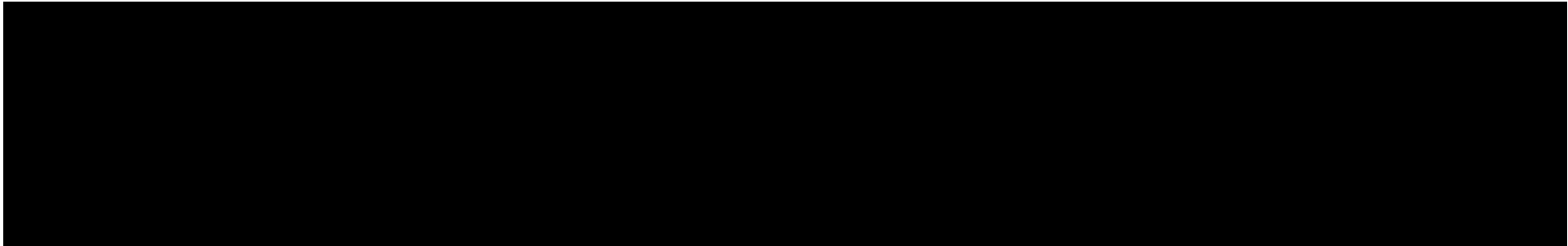
Nationalpark
Jasmund

- NP Jasmund leží na ostrove Rügen (najväčší ostrov DE)
- Vyhlásený bol 12.9.1990, rozloha 3003 ha – najmenší NP Nemecka
- Časť NP Jasmund (staré, pôvodné bukové lesy) patrí k Svetovému prírodnému dedičstvu UNESCO – zapísané pod rovnakým číslom ako bukové pralesy východných Karpát ([video](#))
- Najvyšší bod NP - Piekberg (161 m n. m.)
- Vzácné biotopy pod ochranou:
 - Pôvodné bukové lesy
 - Kriedové útesy (2200 ha)
 - Mokrade
 - Xerothermné lúky

-
- Dlhoročná ťažba kvalitnej kriedy priamo na pobreží Baltského mora
 - 1926 hrozilo znovuotvorenie už uzatvoreného lomu – vyhlásená PR
 - 1990 bolo celé pobrežie vyhlásené za NP v rámci Programu národných parkov

Kriedové útesy NP Jasmund

Fauna a flóra

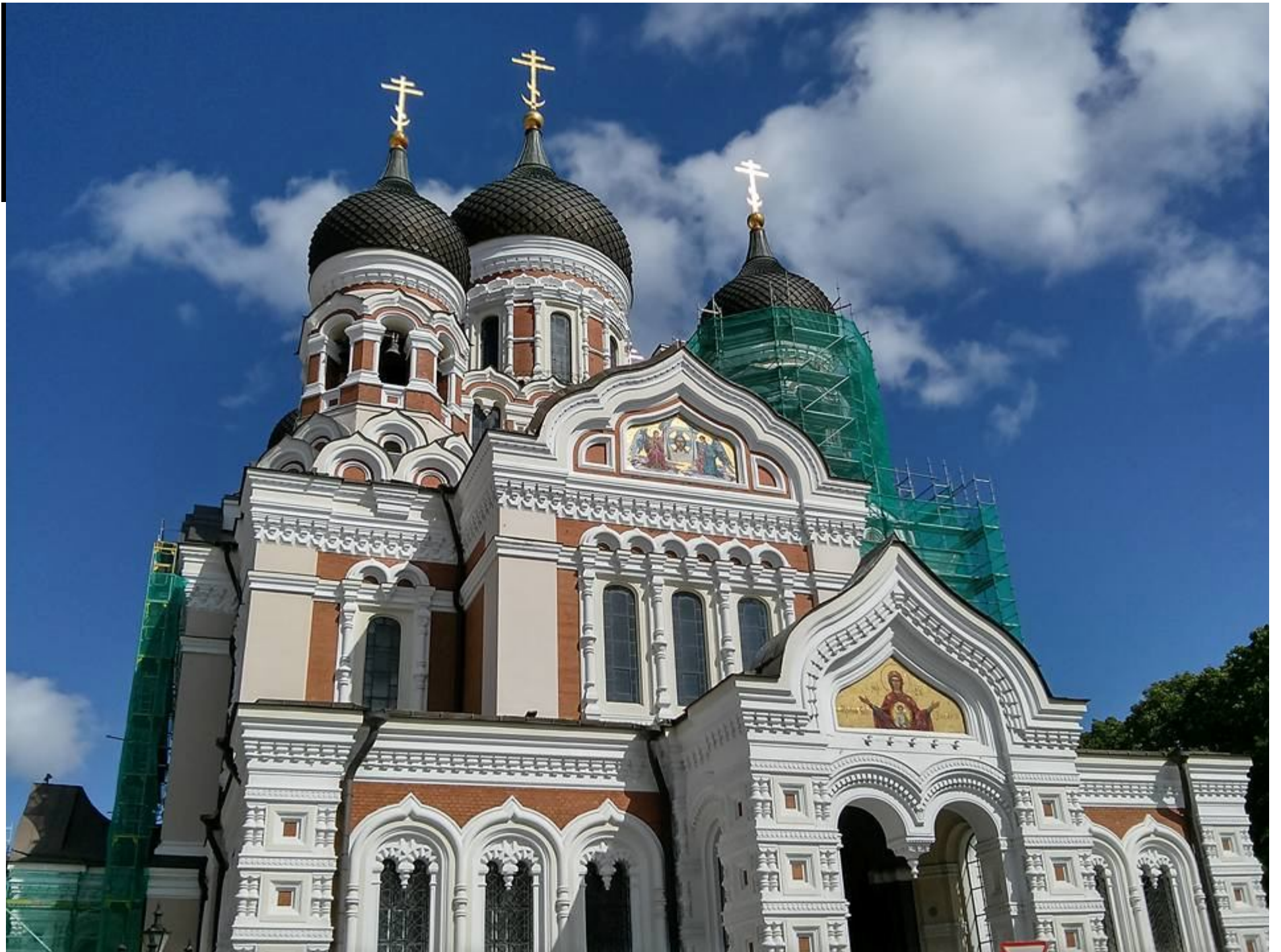

II. b) Lahemaa rahvuspark (EST)

Impressions - Estonia

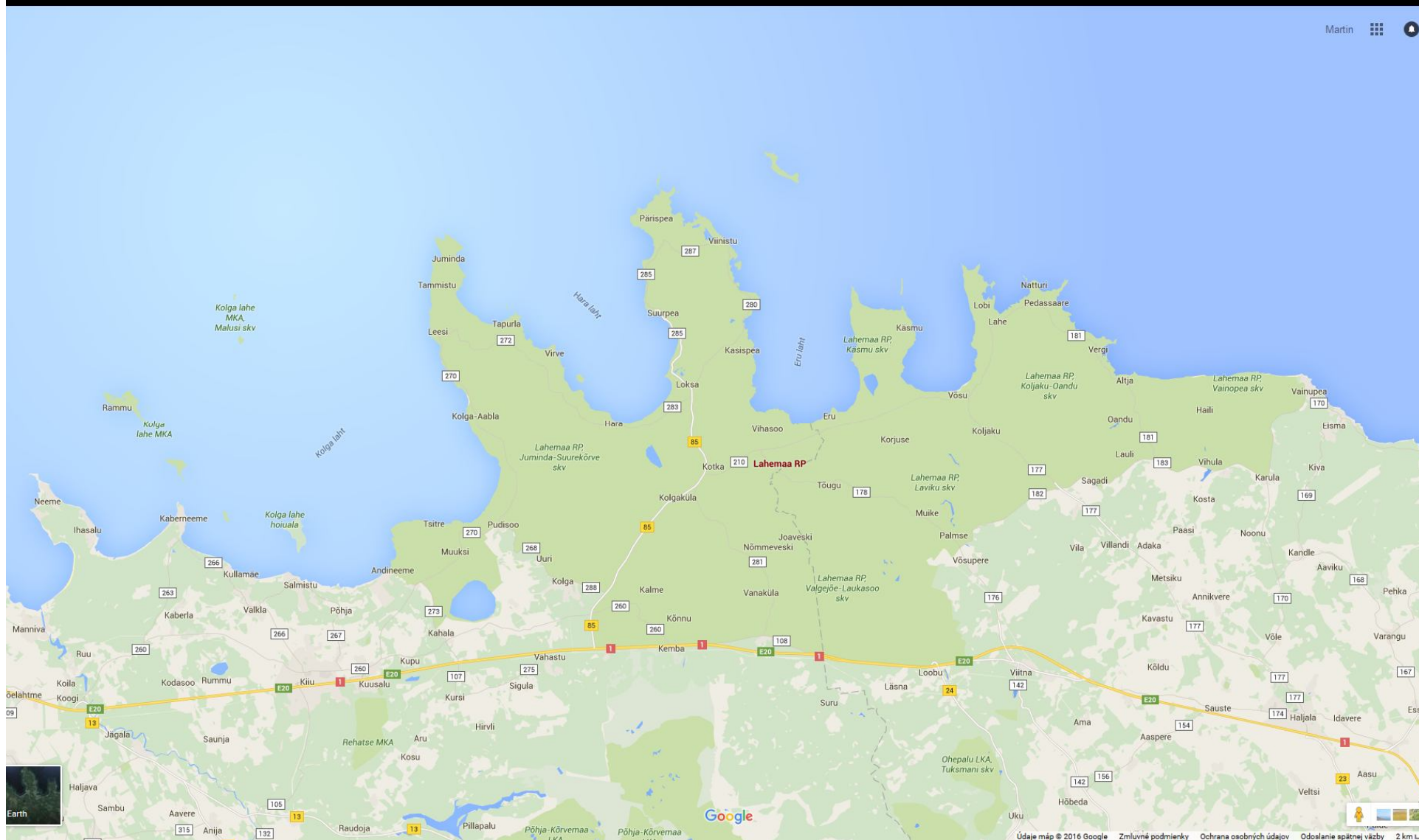
Lahemaa rahvuspark (EST)

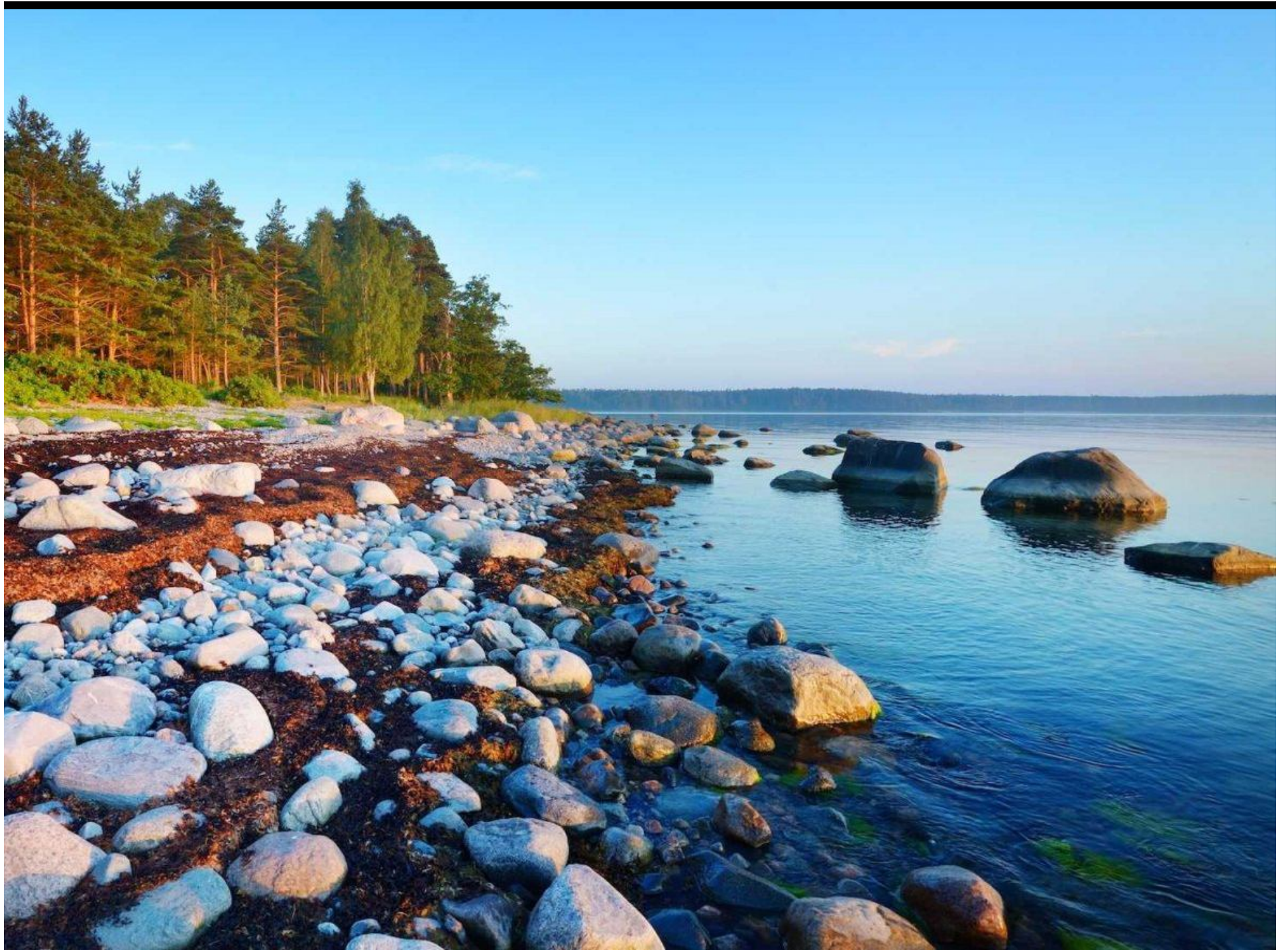
- NP Lahemaa je najstarším a najväčším NP v Estónsku
- Vznikol v r . 1971, ako prvý NP v ZSSR, plocha 72 500 ha
 - 47 410 ha pevnina, 25 090 ha more
- Tri zóny NP:
- Prírodné rezerváty (0,1 % NP) – neprístupné pre verejnosť
- Zóna manažmentu (18 % NP) – zber lesných plodov a húb povolený, všetky ostatné aktivity sú zakázané. Mnohé lokality sú počas hniezdenia vtákov pre návštevníkov uzatvorené (1.4. – 15.7.)
- Zóna užšieho manažmentu – povolené sú všetky aktivity, ktoré neodporujú poslaniu a zákonu o NP

Käsmu

Viru bog

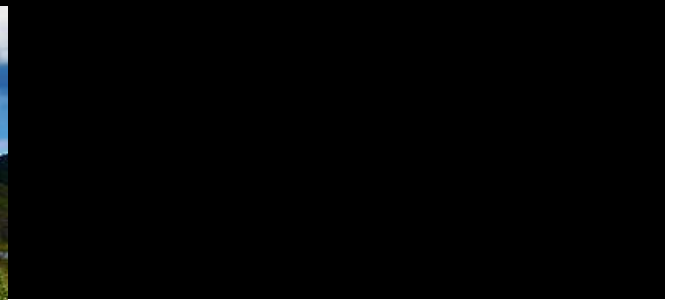

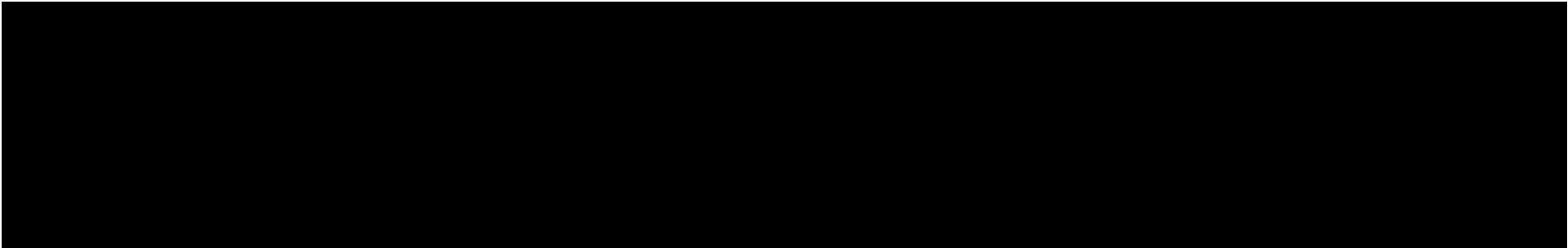

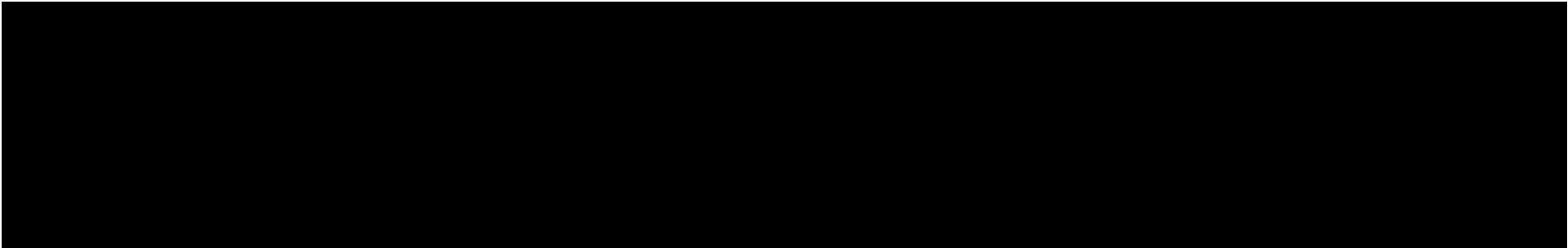
Balkán...intro

- Balkán nie sú len pláže v Chorvátsku
- Nesmierna pestrosť prírodných pomerov (morské pobrežia, ostrovy, vysoké pohoria, krasové oblasti, jaskyne, mokrade...)
- Komplikovaná história regiónu
- Bohaté tradície a zvyklosti
- Architektúra (manastiri, ortodoxné kostoly, byzantské stavby)
- Jedinečná hudba
- Balkánska mentalita „*nema problema*“ = pozitivizmus

The map shows the region around Dubrovnik, Croatia, with a focus on the Special Nature Reserve Uvac. The reserve is marked with a red pin near Komarani. The map includes various geographical features, roads, and place names. The map is labeled with 'Google' and 'Earth' in the bottom left corner.

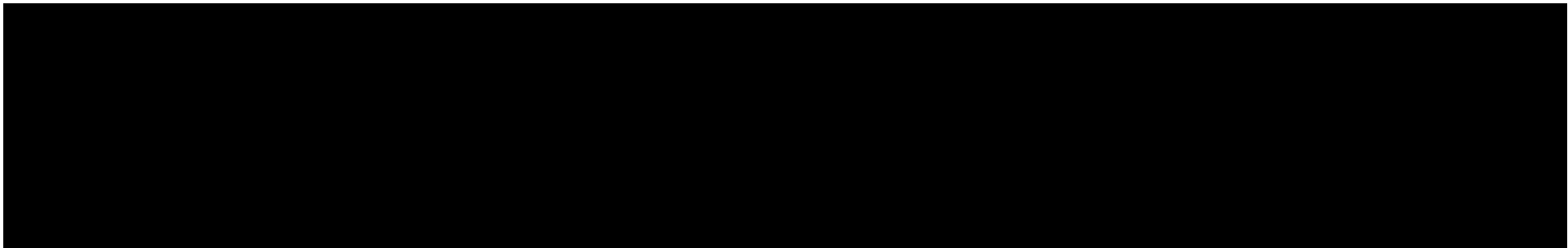

Biodiverzita

- 219 rastlinných druhov – 3 endemity, 3 druhy Červený zoznam
- 11 druhov ichtyofauny (pstruh dúhový a jazerný, mrena..)
- 104 avifauny – **sup bielohlavý** (*Gyps fulvus*)

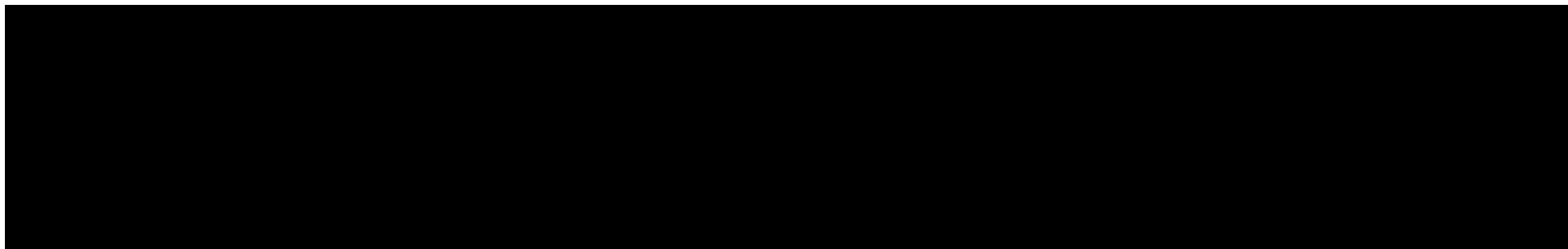
Sup bielohlavý (*Gyps fulvus*)

- Biotopy suchých stepí, polopúští a skalnatých biotopov v blízkosti horských oblastí
- Rozpätie krídel tohto supa dosahuje 230 až 260 cm a hmotnosť tela do 9 kg. Jeho najnápadnejším znakom je dlhý biely krk, ktorý počas letu zatahuje medzi krídla.
- Špecializuje sa výlučne na **kadávery** stredne veľkých až veľkých cicavcov, hlavne kopytníkov, pričom uprednostňuje ich vnútornosti = **asanačná funkcia**
- Vek do 50 rokov

II. d) Parque Natural da Madeira

Krátka charakteristika ostrova

- *Madeira (Arquipélago da Madeira) - súostrovie v Atlantickom oceáne, geograficky patrí k Africkému kontinentu, so štatútom zámorskej autonómnej oblasti Portugalska. Leží v tzv. Makaronézii, kam patrí spolu s Azorami, Kanárskymi ostrovmi a Kapverdmi.*
- Rozloha: 57 km x 22 km = 801 km²
- Obyvateľstvo: 267800 Portugalčanov, resp. Madeirčanov (Madeirenses), tvoria takmer 99 % populácie
- Úradný jazyk: portugalčina (portugues) s miestnym madeirsko-azorským dialektom
- Správne členenie: Madeira pozostáva z 11 obcí (municípios alebo concelhos), v počatí okresov
- Hlavné mesto: Funchal – 118 000 obyv.

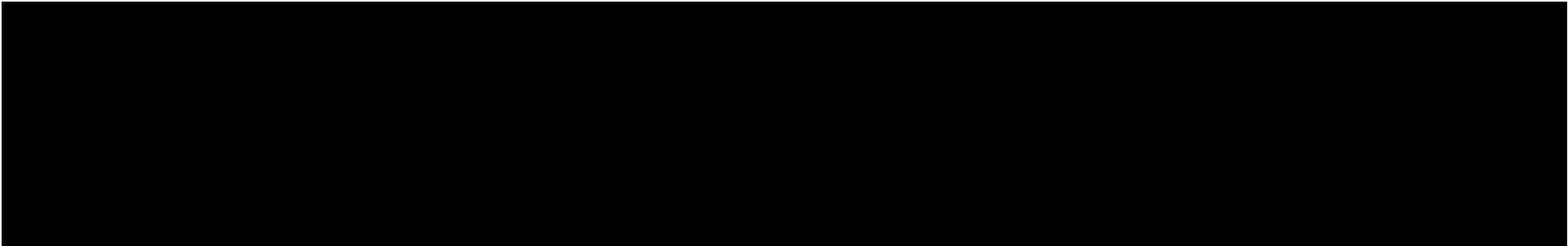
- Zelená a bujná príroda Madeiry = „ostrova večnej jari“, dodnes fascinuje od jej objavenia v 15. storočí. Portugalskí moreplavci vtedy pomenovali ostrov Ilha da Madeira – „lesnatý ostrov“ (madeira = drevo), pretože neobývanú krajinu pokrýval hustý lesný porast. Počas nasledujúcich päťsto rokov osadníci zriaďovali nové polia, na strmých svahoch stavali terasy so zavlažovacími kanálmi. Vavrínové lesy ustúpili parkom, záhradám s hortenziami a banánovým plantážam.

Prírodné pomery a podnebie

- Povrch ostrova výrazne členitý, hornatý
- stovky metrov vysoké pobrežie – hlboko zarezané, úzke riečne kaňony – *ribeiras*
- Kráter *Curral das Freiras* – pozostatok po vulkanickej činnosti
- Hlavný hrebeň najvyšším vrchom je sopka (1 862 m n. m.), vo V-Z smere, delí ostrov na dve výrazne odlišné časti
- Náhorná plošina *Paúl da Serra* – jediná rovina na ostrove
- Subtropická klíma, priemerná ročná teplota 20 °C (leto 23-25 °C, zima 20 °C), teplota oceánu neklesá nikdy pod 18-20 °C
- Ročný úhrn zrážok 740-2200 mm
- Náhle zmeny počasia, odlišné počasie J/S časť ostrova

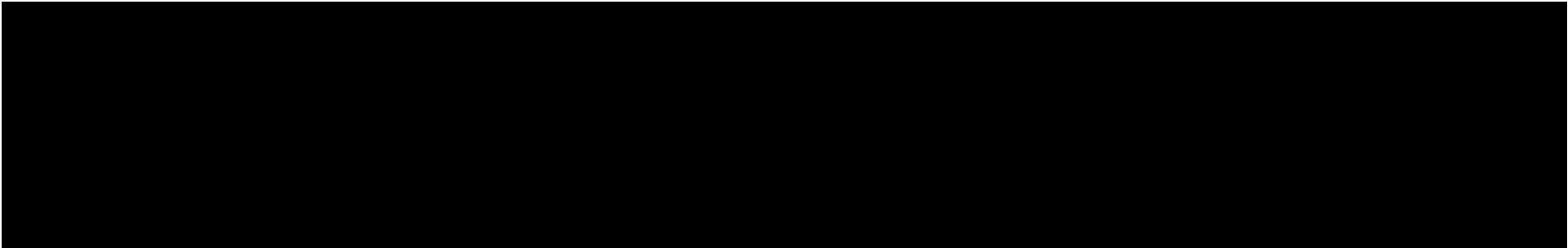

	Januar	Februar	März	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Dezember
Max. Temperatur °C	18.7	18.7	19.5	19.9	21.4	23.4	25.2	26	25.6	23.8	21.5	19.8
ø Temperatur °C	16.4	16.3	16.3	16.9	18.6	20.6	22.4	23.3	22.9	21.3	19.2	17.5
Min. Temperatur °C	14.1	13.9	14.2	14.7	15.8	17.8	19.6	20.6	20.2	18.7	16.8	15.1
Regentage	14	11	12	11	9	6	5	5	10	14	14	17
Niederschlag (mm)	92	70	52	39	38	15	5	5	52	93	96	134
Sonnenstunden (h/d)	3	3	5	6	6	6	6	6	4	4	3	4
Luftfeuchtigkeit (%)	74	74	77	76	77	82	82	82	78	76	74	74

Parque Natural da Madeira

- takmer celé hornaté vnútrozemie ostrova vyhlásené za PNdM r. 1982
- ochrana unikátnej, raritnej a endemickej flóry a fauny (napr. holub madeirský)
- vavrínový les Floresta Laurissilva pralesného charakteru – rok 1999 zápis do Zoznamu Svetového dedičstva UNESCO
- V nadmorskej výške 600 - 1500 m sa nachádzajú porasty týchto vždyzelených vavrínových i píniových lesov, stromy dosahujú výšku 15 - 30 m

Laurisilva

- Laurisilva (Vavrínový les) - pralesovitého typu, ktorý sa vyskytuje na niekoľkých makaronézskych ostrovoch. Vyskytuje sa v ňom relatívne veľké množstvo endemitov.
- Prales tohto typu kedysi pokrýval veľkú časť európskeho kontinentu. So zmenou podnebia však ustúpil a relikty pôvodného pralesa prežili dodnes len v Makronézii (lesy vavrínového typu sú aj v južnej Číne, v Japonsku a v Tasmánii; zastúpenie rastlinných a živočíšnych druhov je tam však úplne odlišné).
- Následkom odlesňovania, poľnohospodárstva, pastierstva a dovozu exotických rastlín zaberá laurisilva v Makaronézii stále menšiu plochu
- Laurisilva patrí k lesom, ktoré sú stále vlhké. Na ostrove Madeira sa vyskytujú na severných svahoch v nadmorských výškach 300 až 1 400 m a v 700 až 1600 m na južných svahoch v oblastiach, ktoré sú každý deň niekoľko hodín pokryté hmlou.
- Fauna a flóra: madeirský prales je z 90 % pôvodný, niektoré druhy sú madeirské endemity
- Vavrín (*Laurus azorica*), ktorého plodmi – čiernymi bobuľami – sa živí holub madeirský (*Columba trocaz*), vavrín (*Laurus canariensis*), vavrín (*Ocotea foetens*), hruškovec americký, t.j. avokádo (*Persea indica*), cezmínu (*Ilex canariensis*) a vresovec stromovitý (*Erica arborea*)

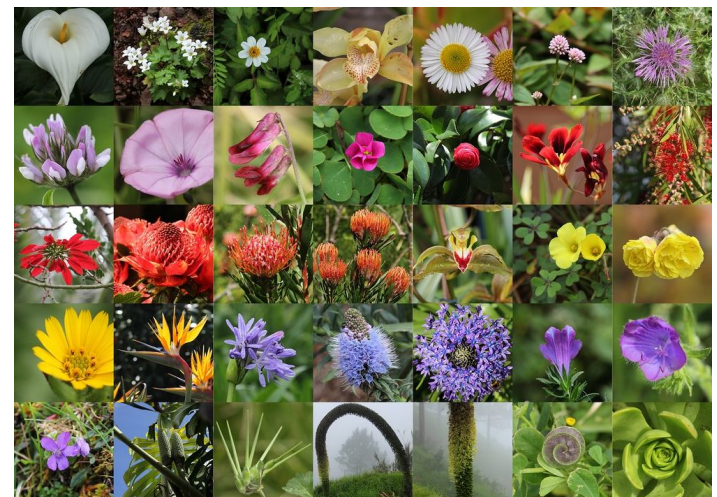

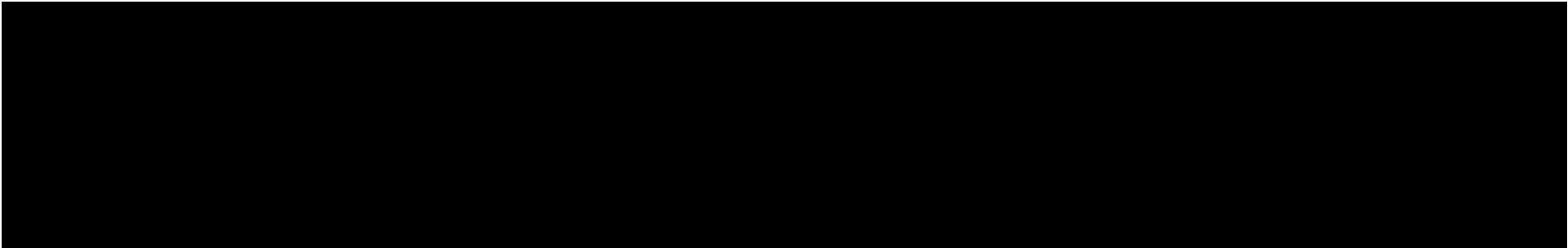
N K A R O A D S

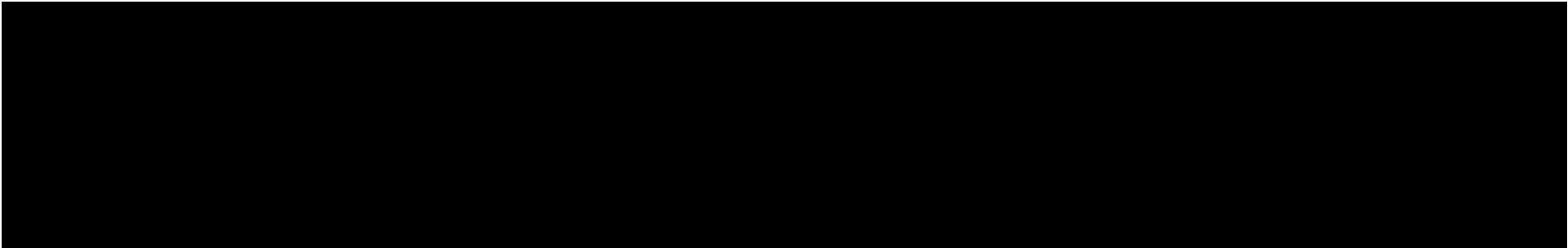
Turistika a cestovný ruch

- Celoročná destinácia medzinárodného významu
- Klimatické kúpele – pľúcne ochorenia
- (sub)tropická vegetácia a všadeprítomné kvitnúce kvety = „rajská záhrada“, „ostrov večnej jari“...
- Vynikajúce madeirské víno – biely Sercial, červený Boal, Malvoisie - najžiadanejšie a najvzácnejšie madeirské víno
- Terasované polia a jedinečný zavlažovací systém – levadas (2450 km dlhý)
- Hlavné mesto Funchal
- Len dve piesočné pláže – obe umelé

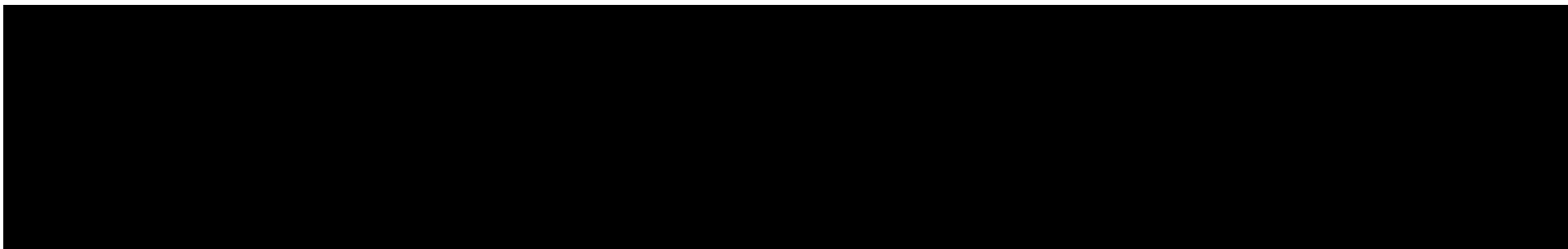

Ponta de São Lourenço

Levadas

- Umelé zavlažovacie kanály na ostrove Madeira
- Existencia levadas – geologická stavba ostrova = vrchol sopky, geologické vrstvy – sklon S, pramene až do 1600 m n. m., najintenzívnejšie dažde cca. v 1000 m n. m. = začiatok levadas
- Prví osadníci už v 15. stor. zistili, že J svahy s vhodnou subtropickou klímou nemajú dostatok vody pre poľnohospodárstvo. S a SZ ostrova = takmer každý deň zrážky (až 2000 mm/rok).
- Portugalci začali budovať kanály (levadas), ktoré privádzajú vodu zo S na J ostrova. Od r. 1461 právny základ pre budovanie levadas – dvaja úradníci, r. 1493 zákon – vlastníci pozemkov nesmú brániť stavbe, údržbe a využívaniu levadas
- Celková dĺžka levadas 2500 km, 40 km tunelov
- V r. 1939 PT vláda vypracovala štúdiu o využití a budúcnosti levadas; nové levadas – pohon hydroelektrární. Dve najväčšie levadas Levada dos Tornos a Levada do Norte – výstavba 25 rokov, všetky práce realizované ručne (aj obeť na životoch)

Levadas

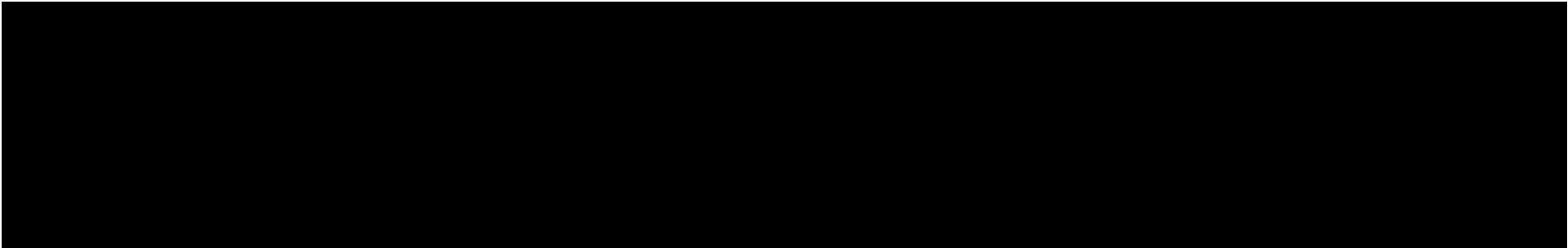
- Levada – mierne klesanie po celej dĺžke
- Prvé levadas = otroci (aj arabskí = skúsenosti so zavlažovacími kanálmi)
- Levadas – viac hlboké ako široké – prečo???
- Za používanie levadas sa platí – nie podľa objemu vody, ale podľa vzdialenosti od zdroja vody
- Vynikajúco zapadajú do prírodného prostredia – sledujú pôdorysný profil skalnej steny
- V minulosti široké levadas – k plaveniu dreva
- Po celej dĺžke levadas súbežné chodníky = turistické chodníky
- V blízkosti levadas vyššia vlhkosť, stabilnejšia amplitúda teplôt, vysoká diverzita flóry, napr. *Agapanthus praecox*

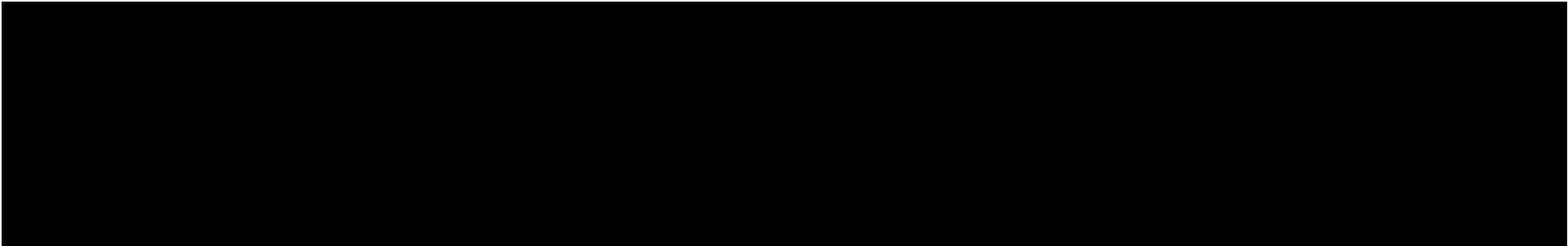

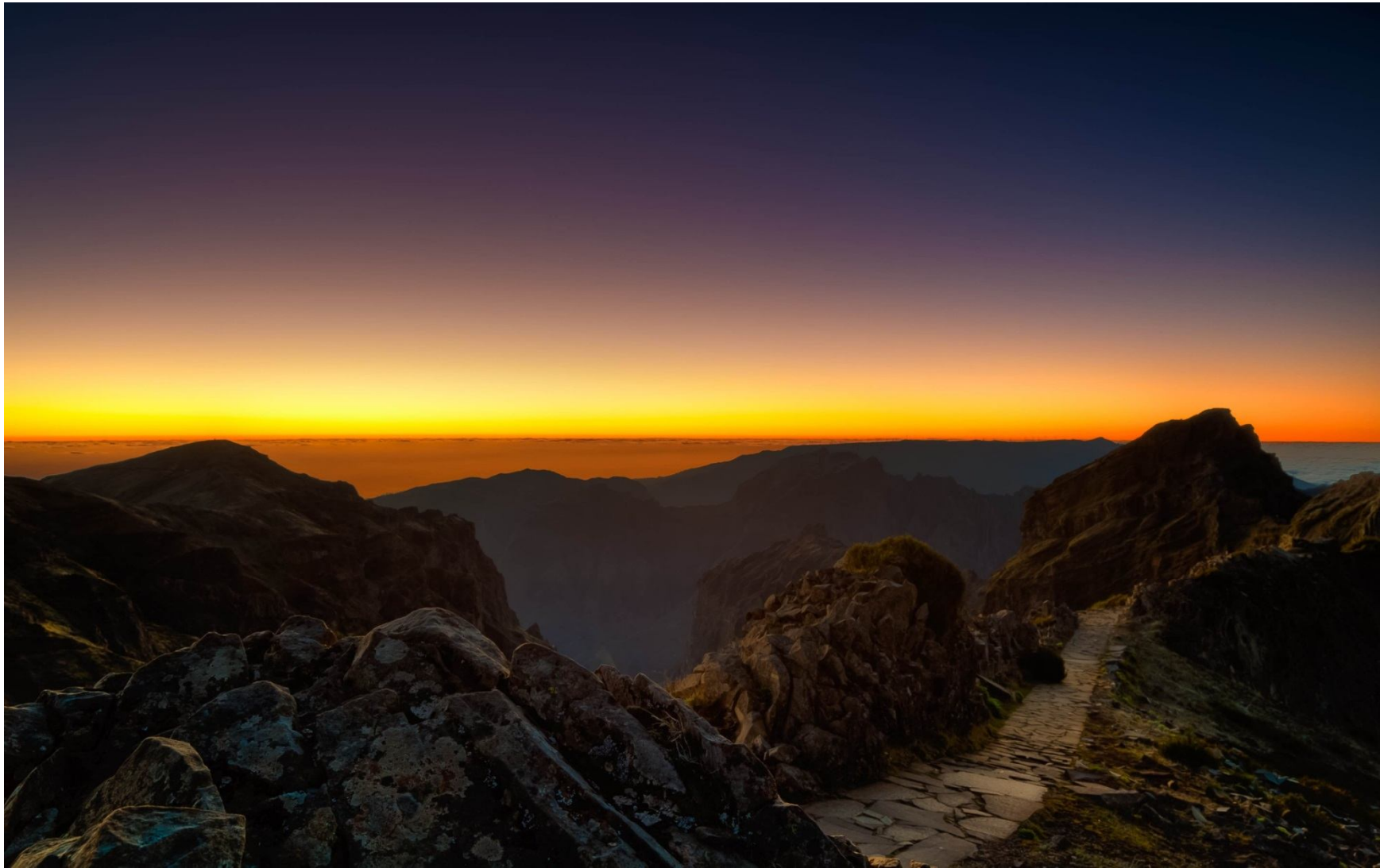
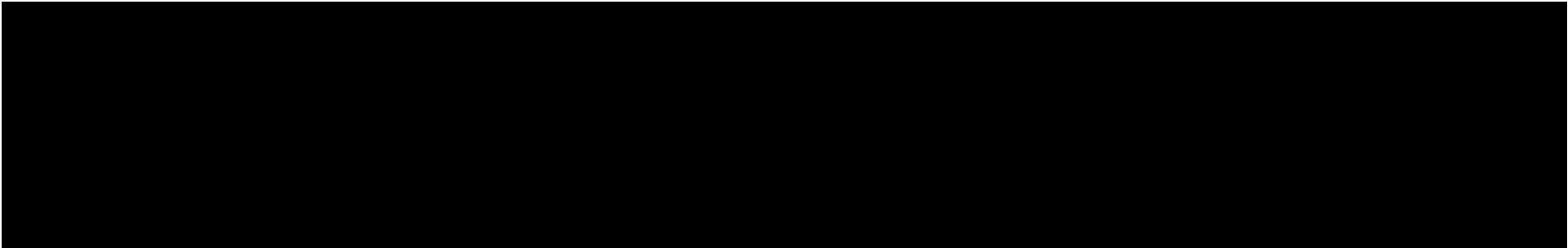

Pico Ruivo

- Pico Ruivo (červený kopec) najvyššia hora (1862 m n. m.) ostrova Madeira

Zahraničné enviro exkurzie („prezradenie zdroja“)

- Odborné exkurzie s akcentom na problémy ochrany prírody, manažmentu CHÚ a spoznávania nových krajín
- Kombinácia národné parky (iné CHÚ)+mestá
- Úzka a dlhoročná spolupráca so zahraničnými partnermi (terénne exkurzie vždy pod vedením miestnych odborníkov)
- Otvorená platforma: PRIF UK, absolventi, záujemcovia o cestovanie, prírodu...
- Zastrešuje Katedra krajinnej ekológie

Zahraničné enviro exkurzie („prezradenie zdroja“)

- Web:
<http://www.krajinnaekologia.sk/zahranicne-exkurzie-2016/>
- Facebook: Zahraničné enviro exkurzie (skupina)

[Domov](#)[Pre študentov](#)[Výskum](#)[O katedre](#)[Kontakt](#)[DOMOV >](#)

Katedra krajinnej ekológie

Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Zahraničné exkurzie 2016

[MENU](#)[Domov](#)[Informácie pre študentov](#)[Výskum](#)[Projekty](#)[O katedre](#)[Pracovníci](#)[Kontakt](#)

Pozrite si prehľad plánovaných zahraničných exkurzií na katedre krajinnej ekológie na rok 2016.

[Zoznam zahraničných exkurzií na rok 2016 >>](#)

V NOVINKY NA 2. OKTÓBER 2015

[NOVINKY >](#)

Zahraničné exkurzie 2016

Pozrite si prehľad plánovaných zahraničných exkurzií na katedre krajinnej ekológie na rok 2016. Zoznam zahraničných exkurzií na rok 2016 >>

Odborná zahraničná prax

Katedra krajinnej ekológie PRIF UK v spolupráci s nemeckým/poľským partnerom ponúkajú študentom environmentalistiky, geografie, biológie, príp. geológie ...

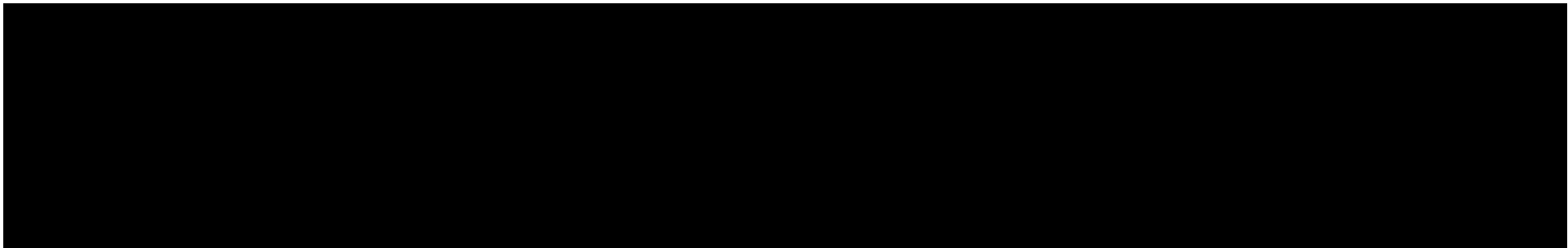

Zahraničné exkurzie 2014

Pozrite si prehľad plánovaných aj uskutočnených zahraničných exkurzií na katedre krajinnej ekológie. Zoznam zahraničných exkurzií >>

Krajinnoekologický výskum
historických prvkov agrárnej krajiny

Medzinárodná vedecká konferencia
Bratislava, 14. novembra 2013

Štatistika

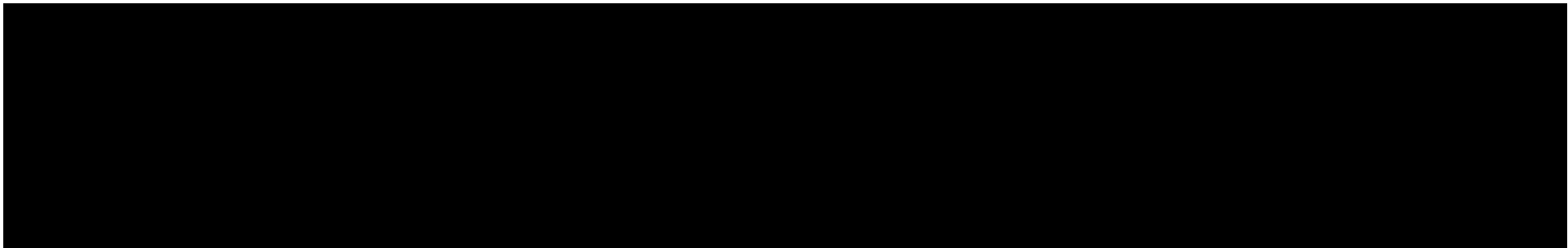
■ Aktualizovaná štatistika enviro exkurzií doteraz:

- počet exkurzií 14
- počet účastníkov 628
- počet navštívených krajín 19
- počet najazdených km 54 150

A photograph of a dirt path lined with large, mature trees, leading into a grassy field. The trees have thick, textured bark and dense green foliage. The path is made of light-colored soil and gravel, curving gently to the right. The scene is bathed in warm, golden light, suggesting late afternoon or early morning. The overall atmosphere is peaceful and serene.

*...(takmer) všetky cesty vedú na krásne miesta, stačí mať
otvorené oči a vnímavú dušu...*

**ĎAKUJEM ZA VAŠU TRPEZLIVOST A
ZÁUJEM.**

Kontakt: labuda.martin@gmail.com